

1 Νοεμβρίου 1170.—Ο Πατριάρχης
Κωνσταντινουπόλεως Μιχαήλ Γ' ἐ-
πετίμησε τοὺς Ἐπισκόπους Δέρκων,
Πραϊνέτου καὶ Χαλκίδος, χειροτο-
νήσαντας ἀκανόνιστως κληρικούς
προερχομένους ἐκ τῆς Ἀρχιεπισκο-
πῆς Κων)πόλεως. 10 94/1170

ΧΑΛΚΙΔΟΣ 1170

Migne
Patrologie
Graeca
v. II9
Σ. 788-789

Μιχαήλ Ἀγχιάλου (1169-1177). Περί τοῦ μή χειροτονεῖν κληρικούς
τούς ἐξ ἐτέρας ἐνορίας.

Μηνί Νοεμβρίῳ ἡμέρᾳ α'. ἐπινεμήσεως δ', προκαθημένου τοῦ ἁγιοτά-
του ἡμῶν δεσπότου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Μιχαήλ, συνεδρι-
αζόντων τῇ μεγάλῃ ἁγιοσύνῃ αὐτοῦ ἱερωτάτων ἀρχιερέων

Στεφάνου Καισαρείας,
Νικολάου Ἐφέσου,
Μιχαήλ Ἡρακλείας, ...
Δέοντος Ἀδριανουπόλεως.....
Ἰωάννου Βιζύης καὶ
Ρωμανοῦ Ἀπρω.
.....

ἈΚΑΔΗΜΙΑ
ΑΘΗΝΩΝ
'Αλλ' οὐκ οἶδ' ὅτι παθόντες τινὰς τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων, οἳ καὶ
μάλιστα ἔγγιστα τῆς βασιλείδος ταύτης τῶν πόλεων τοὺς ἀρχιερατικούς
ἐρόντες ἔλαχον, ἀσυντηρητὰς καὶ ἀνόμιλας χειροτονίας διακόνων καὶ ἱερέ-
ων, μὴ ὑποκειμένων ταῖς τῇ αὐτῇ ἐνορίαις, πολλάκις ἐάλωσαν.

Οἱ γάρ περὶ τούτου προσηγγεμένοι τῷ πρό ἡμῶν ἁγιοτάτῳ πατριάρ-
χῃ κυρίῳ Λουκᾷ (1156-1169) καὶ παρεγγυηθέντες παύσασθαι τοῦ τοιαῦτα
ποιεῖν ἀκανόνιστα· φαμέν δὴ τοῦ χειροτονεῖν ὑπερόρια, καὶ τοὺς ἐξ ἐ-
τέρας ἐνορίας εἰς αὐτοὺς ἀφειγμένους, ἀνυποστόλως οὕτω χειροθετεῖν·
ἀμνηστῆσαι τῶν αὐτοῖς περὶ τούτου παρηγγελμένων οὐκ ἐπαύσωντο τίθεσθαι
μέχρι δῆτα καὶ σήμερον.

Ἐπειδὴ τοίνυν ἀνηγγέλθη καὶ τῇ ἡμῶν μετριοτήτι παρὰ τοῦ ἡμετέ-
ρου χαρτοφύλακος, πολλοὺς τινὰς τῶν ἐκ τῆς ἡμετέρας ἐνορίας παρὰ
γνώμην αὐτοῦ πρὸς τοὺς πέριξ ταυτησί τῆς μεγαλοπόλεως ἀπερχομένους
ἐπισκόπους τε καὶ ἀρχιεπισκόπους, ἱερατικοῦ παρ' αὐτῶν ἀξιοῦσθαι χα-
ρίσματος, εἴτ' αὖθις ἐπαναστρέφειν εἰς τήνδε τὴν καθ' ἡμᾶς ἐνορίαν, με-
τά δὴ τάχα καὶ γραμμάτων συστατικῶν, τό ποιητέον αὐτῷ ἐπὶ τούτοις
ἐζήτει μαθεῖν παρά τῆς ἡμῶν μετριοτήτος. Ἀμφιβάλλειν γάρ οὐ μικρῶς
ἔφασκε, μήποτε κρίμασιν ἄλλοτρίους ἐπικοινωνοίη, παραχωρῶν ἱεραῖσθαι

2
οὗς αὐτός ἐξήτασε, περί ὧν οὔτε μαρτύρων, ὥς ἔθος αὐτῷ, παραστάντων ἐπύθετο, καί εἰ χρόνων εἴη τῶν ὠρισμένων, πεπληροφόρηται· οὔτε δοκιμασίαι περί τοῦ βίου τούτων πεποίηται, καί τό πιστόν τοῦ ἀξίου εἶναι τοῦ ἐπαγγέλματος ἐκ τῆς ἐνυπογράφου μαρτυρίας τῶν κατὰ πνεῦμα τούτους ὠδινησάντων παρείληφε· καί ταῦτα, πολλάκις ἐπὶ τινων προφανῶς ἐναντιουμένης τῆς ὁψεως περί τήν τῶν χρόνων τέως ἐντέλειαν· καί τόντριάκοντούτην εἶναι ὀφείλοντα, πολλῷ τῆς τοιαύτης λύπεσθαι προθεσμίας· προσμαρτυρούσης προδήλως ἕκ τε πῆς κατὰ τήν ἡλικίαν τοῦ σώματος φαινομένης ἀτελοῦς καταστάσεως, καί ἐξ αὐτῆς τοῦ πάγωνος τῆς ἐπιψιλώσεως, ἐφ' ὧν δέ βραχείας πάνυ καί εὐδεεστέρας πολλῷ τοῦ προσήκοντος τριακοντούτη πωγωνήτη τριχώματος.

Ταῦτα λέγων, καί τήν ὑφέρπουσαν τοῦτον ἀμφιβολίαν καί ἀπορίαν, ὥς οὐκ ἀνεύλογον, ἐξ ἔργων αὐτῷ παρεδήλωσε· παραστησάμενος τῇ ἡμῶν μετριότητι συνοδικῶς προκαθιόντῃ τὴν σήμερον δύο καί τρεῖς οὕτως ἔχοντας ὁψεως καί καταστάσεως, καί εἰς ἱερατικόν προβιβασθέντας βαθμόν· ἔν μὲν πρῶτο τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Δέσποτος, οὗς δὲ παρὰ τῶν θεοφιλῶν ἐπισκόπων, τοῦ τε Πραίνετου καὶ τοῦ Χαλκίδος· καί ἄλλους δὲ παρὰ διαφορῶν οὕτω κεχειροτονημένους ῥάμενος εἶναι, καί διατρίβειν ἐν ταῦθα, καί ἱεουργεῖν ἐθέλειν ὡς ἱερεῖς.

Τό γοῦν τοιοῦτον τοῦ θεοφιλεστάτου ἡμῶν χαρτοφύλακος ἀξιοζήτητον πρόβλημα, οὐδέ ἡ μετριότης ἡμῶν καταλεπεῖν ἐθέλουσα ἄλυτον, ἐπὶ κοινοῦ συνδιασκεψαμένη τῇ εἰδημούσῃ θείᾳ καί ἱερᾷ ἐπέτρεψεν ἀδελφότητι. Τοίνυν καί περί τοῦ προκειμένου διαγνωμονῆσαι θέλοντες, διακριθῆναι πρότερον ἐζητήσαμεν, τίνα μὲν τᾶ τῶν ἀπανταχοῦ ἀρχιερέων εἰσὶ κοινότερα ἐνεργήματα, τίνα δὲ ἰδικώτερα· τουτέστι ποῖα μὲν οἱ ἐγχώριοι τῶν ἀρχιερέων οὐ κωλύονται τίνα δὲ ἀπείρονται ποιεῖν ὑπερόρια.

Καί ἐπειδὴ τάπερί τούτων φιλοκρινουῦντες ἐφεύγομεν..... χειροθεσί-
ας ἱερατικῶς ἀξιοῦν, οὐ τούς ἀπανταχόθεν ἐρχομένους ἀλλ' ἢ μόνους τούς ἐκ τῆς οἰκίας ἐνορίας ἐνὶ ἐκάστῳ ἀρχιερεῖ κεκανόνισται· ἵνα μὴ τό ἄτακτον τούτους καί στασιῶδες ἐμπολιτεύοιτο, ἐξ ὧν τό εὐτακτον καί τό τῆς εἰρήνης καλόν καί τοῖς ἄλλοις ὀφείλεται κανονίζεσθαι.

Ἐπεὶ οὖν οὕτω ταῦτα ζητήσαντες, εὖρομεν, τὸ μὲν σχολὴν τῶν προγεγονότων καταψηφίσασθαι, καὶ ἀκυρῶσαι τὰς ἤδη σφίσι προτετελεσμένους ἱερατικὰς ἐνεργείας, καὶ εἴτε ἀφορισμῷ τοὺς χειροθετήσαντας καθυποβαλεῖν, εἴτε τοὺς χειροτονηθέντας τῆς ἱερατικῆς ἀξίας ἀπογυμνῶσαι, σκληρόν τι καὶ ἀπηνές ὅλως ἐλογισάμεθα· τὸ δὲ καὶ ἔτι ἀνασχέσθαι τῶν ἐπὶ κρίμασι σφετέρῃ τὰ τοιαῦτα διαπραξαμένων παράλογα, καὶ τὰ μὲν προτετηγμένα φιλανθρώπως παρὰδραμεῖν, τὸ δὲ μέλλον ἐπιδιορθωτικῶς, ἀσφαλίσασθαι, ἅτε κοινῷ συμφέρον καὶ ἡμῖν αὐτοῖς ἀπεκρίναμεν.

Λοιπὸν καὶ ὁμοφρονοῦντες ἀποφαινόμεθα ἅπαντες, μηκέτι τὸ ἀπὸ τοῦδε τολμῆσαι τινα τῶν πλησιοχώρων εἴτε καὶ πορρωτέρων ἀρχιερέων, τῶν τε ἐκ τῆς ἡμετέρας συνόδου, τῶν τε ἐξ ἐτέρας, χεῖρα τελεστικὴν ἐπιθεῖναι ἐπὶ τινὶ τῶν τῆς ὑπὸ τὴν βασιλίδα ταύτην καὶ μεγαλόπολιν ὄντων ἐνορίας, καὶ οἰουδήτινος αὐτόν ἀξιῶσαι τῶν ἱερωμένων τόπου τε καὶ βαθμοῦ· ἀλλ' ἕκαστον εἰδέναι τὰ ἑαυτοῦ δίκαια καὶ τούτοις ἀρκεῖσθαι καὶ μόνοις· τῶν δ' ἄλλων ἐγγυόντων ἀρχιερατικῶν δικαίων μὴ κατεπευθεῖναι ἀναιδῶς, καὶ τί ὅλον καταφρονητικῶς. Εἰδέναι ὀφειλούντων τῶν ὁρατῶν τολμησόντων τὰ οὕτω κανονικῶς παρ' ἡμῶν διατεταγμένα, ἀλλὰ καὶ τῶν προσερχομένων αὐτοῖς καὶ ἱερωσύνης ἀξιουμένων, ὡς οὗτοι μὲν, ὡς παρὰ κανόνας χειροτονηθέντας, οὐδὲν ἱερατικὸν λειτουργήμα ἐνταῦθα διενεργήσουσιν, ἀλλ' ἐν ἐλείναις ταῖς ἐνορίαις ἀδεῶς ἱεράσονται, ἐν αἷς καὶ τὸ χρῖσμα τῆς ἱερωσύνης ἐδέξαντο.

Οἱ δὲ χειροτονήσαντες, ἐξ οἷα ἂν εἶεν συνόδου, ἀλειτουργησίας ἐπιτιμίῃ ἀπεντεῦθεν ἔσονται ὑποκείμενοι· ὡς μηδὲ μετὰ πρώτην ἢ δευτέραν παραίνεσιν (πρώτην δὲ φάμεν τὴν καὶ παρὰ τοῦ πρό ἡμῶν ἀγιωτάτου Λουκᾶ συνᾠδικῶς περὶ τοῦτουγενομένην ἔγγραφον ἐπιφώνησιν) ἀποσχέσθαι τῆς τοιαύτης ἀκανονίστου θελήσαντες πράξεως.

Διὸ καὶ τετύπεται παρεκβληθῆναι καὶ δοθῆναι τὴν τοιαύτην σημείωσιν.

Ἀφορισμοῦ θεὸς προσεπιτεθέαμεν ἐπιτίμιον, καὶ ὅς ἂν πρῶτος τῶν τὰς τοιαύτας διενεργούντων ἀκανονίστους χειροτονίας τὰ παρ' ἡμῶν διωρισμένα ταῦτ' ἐπιγνώσεται, εἰ μὴ καὶ τοῖς πλησίον αὐτοῦ ἱερωτάτοις

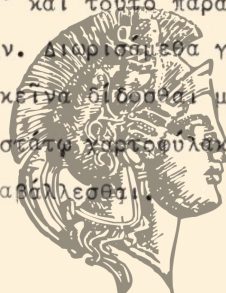
ἀρχιερεῦσι τὰ ὀρισθέντα γνωρίσκειν· ἃ δὴ καὶ ἐπίπασῶν τῶν ἐνοριῶν τῶν ὑπὸ τὰς ἀπανταχοῦ ἀγιωτάτας Ἐκκλησίας, ἡγουν μητροπόλεις, ἀρχιεπισκοπὰς, τό ἐν ἑργόν τε καὶ ἀναλλοίωτον ἔξουσι.

Καί οὐδεὶς τῶν ἱερᾶσθαι τό ἀπό τοῦδε μελλόντων εἰς ἕτερον ἀρχιερέα παρ' ἐνορίαν ἀφίξεται, καὶ παρ' ἐκείνου τοῦ τῆς ἱερωσύνης ἀξιωθήσεται χάρισματος.

Ἀπαντεῦθεν γάρ ὑπόδικοι ἔσονται ἀμφότεροι, ὃ τε χειροτονηθεὶς ἱερεύς, καὶ ὁ χειροτόνησας τοῦτον ἀρχιερεύς, τοῖς οἷς περί τούτοις ἤδη συνοδικῶς διωρισάμεθα φθάσαντες.

Ἵνα δέ μή πρόφασις εἴη, καὶ τοῦτο δῆθεν εὐάφορμος, τοῖς μή βουλομένοις ἐνταῦθα χειροτονῆσθαι, προσερχομένοις τῷ θεοφιλεστάτῳ ἡμῶν χαρτοφύλακι, τό καινοτομίαν ἴσως ὑφέστασθαι πλείονα τῆς εἰωθυίας συνηθείας ἔκπαλαι δίδεσθαι· καὶ τοῦτο παρὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος, συνοδικῶς διωκονόμεται σήμερον. Διωρισάμεθα γάρ, τό ἀρχαῖον ἔθος ἐπὶ τούτοις μή παραβαίνεσθαι, ἀλλ' ἐκείνα δίδεσθαι μόνον τοῖς τε ἐπισκοπειανοῖς καὶ τῷ κατὰ καιροῦς θεοφιλεστάτῳ χαρτοφύλακι, τῷ εἰσθότῳ παρὰ τῶν χειροτονουμένων ἀνέκαθεν καταβάλλεσθαι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΧΗΝ